



Îndrumar de **EDUCAȚIE FINANCIARĂ**

Imprimare

*Publicată de EFSE Development Facility;
Concept și machetare: Quo Vadis în numele
EFSE Development Facility
© 2016 EFSE Development Facility*

Precizări legale

Informațiile cuprinse în acest document au fost verificate de EFSE DF cu diligența cuvenită. Cu toate acestea, EFSE DF nu își asumă nicio responsabilitate sau garanție pentru actualitatea, precizia și caracterul complet al informațiilor furnizate în acest document.

Salut, prietene!

Banii reprezintă o parte importantă a vieții de zi cu zi. Gestionarea lor însă poate deveni foarte dificilă. Uneori auzi părinții, prietenii, colegii cum se plâng de lipsă sau insuficiență de bani. Banii devin o problemă atunci când nu-i ai în cantitatea dorită, în schimb, când îi ai, poți să nu știi ce să faci cu ei și cum să-i cheltui mai bine.

Acest îndrumar te va ajuta să-ți gestionezi mai inteligent banii. Citindu-l:

- *vei înțelege ce sunt banii și de unde pot apărea;*
- *vei învăța cum să cheltui banii în mod responsabil;*
- *vei afla cum să-ți gestionezi veniturile;*
- *vei cunoaște avantajele economisirii;*
- *vei înțelege ce sunt bugetele;*
- *vei învăța cum să te automotivezi.*



Banca Națională
a Moldovei



Glosar:

Bancă – instituție financiară care are ca activitate principală atragerea depozitelor și acordarea creditelor, intermedierea plăților în contul clienților, vânzarea-cumpărarea de valută și alte operațiuni.

Bani – denumire generală pentru toate formele de valoare și semnele de valoare folosite ca intermediare ale schimbului, ca măsură a valorii și ca mijloc de acumulare.

Card bancar – instrument de plată pe suport magnetic, emis de o bancă sau alte instituții financiare autorizate, prin care deținătorul poate efectua diferite tranzacții.

Cheltuieli – consum de mijloace bănești pentru satisfacerea unor necesități individuale.

Credit – relație economică bănească dintre o persoană fizică sau juridică (creditor) care acordă un împrumut sub formă de bani sau care vinde mărfuri și servicii pe datorie și o altă persoană fizică sau juridică (debitor) care cumpără pe datorie sau primește împrumutul cu condiția să-l ramburseze cu dobândă la un anumit termen.

Creditor - persoană fizică sau juridică ce acordă un împrumut unei alte persoane numite debitor.

Debitor – persoană fizică sau juridică (întreprindere) care are o datorie față de creditorul său.

Depozit – bani sau obiecte de valoare încredințate unei instituții bancare spre păstrare. Pentru banii depuși băncile plătesc dobândă, iar pentru obiectele la păstrare încasează un comision.

Dobândă – sumă de bani plătită de către debitor creditorului pentru folosirea capitalului împrumutat.

Profit – diferența pozitivă dintre venituri și cheltuieli obținute într-o anumită perioadă de timp.

Venit – recompensa primită de posesorii factorilor de producție care poate căpăta forma de salariu, profit, dobândă și rentă.

¹ *Dicționar de economie, A. Blavovschi, V. Căun, Editura enciclopedică „G. Asachi”, Chișinău*

Știi că...

Banii, ca mijloc de plată, erau utilizați din timpurile străvechi ale civilizației umane. La început, au fost utilizați în comerț ca mijloc de plată, sub formă de monede, mai târziu au apărut bancnotele și apoi mijloacele electronice de plată.

Ce înseamnă **economisire** și cum putem economisi banii?

Poți avea mai multe situații:

Venituri – Cheltuieli = + (ECONOMISIRE)

Venituri – Cheltuieli = - (DEFICIT)

Venituri – Cheltuieli = 0

Economisire – folosirea chibzuită a banilor sau a altor mijloace materiale; agonisire sau surplus (veniturile ce depășesc cheltuielile).

Banii câștigați se împart în:

- bani pentru cheltuielile de fiecare zi;
- bani economisiți pentru situații imprevizibile;
- bani strânși pentru scopuri pe termen lung.

"A economisi egalează cu a câștiga!" (Proverb)

Sfaturi utile pentru gestionarea corectă a banilor:

1. Obține banii prin muncă.



- Lucrează pentru a câștiga bani.
- Transformă-ți pasiunile într-o mică afacere. Dacă ai îndeletniciri precum: confectionarea accesoriilor, crearea de pagini-web, fotografierea, le poți transforma ușor într-o mică afacere. Dar mai întâi consultă-te cu părinții despre munca pe care o vei presta.
- Cu cât mai mult vei lucra, cu atât mai multe posibilități de câștig îți se vor oferi.
- Caută diferite oportunități de a câștiga bani cinstit.
- Ferește-te de opțiunile care-ți oferă bani ilegali.



2. Folosește banii responsabil.

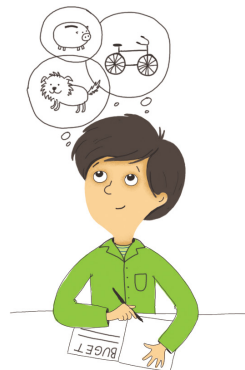
- Nu cumpăra lucruri care nu îți sunt de folos. Cumpără doar lucrurile de care ai nevoie cu adevărat.

- Mergi la cumpărături cu o listă a celor de strictă necesitate.
- Compară prețurile înainte de a procura..
- Nu cădea pradă acțiunilor promoționale.
- Nu te lăsa influențat de spoturile promoționale de la TV sau Internet.
- Calculează din timp prețul produselor procurate, pentru a fi sigur că ai suficienți bani pentru achitare.
- Verifică restul primit de la vânzător.
- Cere și păstrează bonul de casă.
- Nu lua bani cu împrumut, dacă nu-i vei putea întoarce.
- Ai întotdeauna grijă de lucrurile tale.
- Oferă din ceea ce agonisești și celor care au mai puțin decât tine, celor care se află în dificultate.



3. Economisește în măsura posibilităților.

- Pune bani de-o parte pentru situații imprevizibile.
- Stabilește eventualitatea unor achiziții și economisește pentru ele.
- Întocmește-ți un buget personal.
- Analizează cheltuielile inoportune din trecut și învață din propriile greșeli.
- Fă-ți o pușculiță în care să aduni banii.

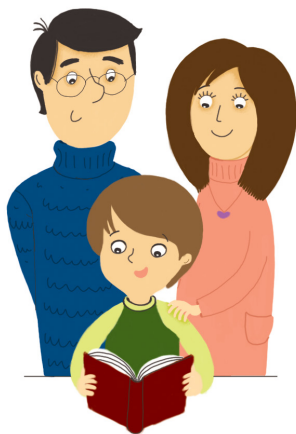


4. Păstrează banii în siguranță.



- Păstrează banii în bănci, nu acasă „la ciorap”.
- Mergi împreună cu părinții la bancă pentru a achita facturi, a deschide un cont, etc.
- Fii prudent când faci tranzacții online. Evită cumpărăturile online de pe site-uri dubioase.
- Nu afișa online date cu caracter personal.
- Învăță de la părinți cum se utilizează un bancomat.

5. Cultivă-ți în permanență o viață financiară ordonată.



- Citește pentru a învăța cum să câștigi mai mult, cum să economisești mai bine și cum să-ți cheltui eficient banii.
- Evită să impresionezi alți oameni cu banii tăi.
- Implică-ți familia în deciziile financiare.
- Acceptă educația care te face să fii fericit și dezvoltă-ți potențialul de a câștiga onest.
- Nu uita: Timpul înseamnă bani.
- Banii nu trebuie să devină un scop în sine și nici agonisirea lor să nu-ți domine existența. Amintește-ți mereu că sunt lucruri mai importante în viață, precum libertatea, dragostea, fericirea, familia, prietenia.

Știi că...

Moneda națională a Republicii Moldova este leul moldovenesc. Denumirea a fost preluată de la leul românesc, care, la rândul său, provine de la leul rampant de pe reversul talerilor olandezi.

Ghicitoare:

*Când îi dai – primești în schimb
haine, dulciuri – tot ce vrei!
La priviți o ciocolată!
Costă tocmai zece... lei.²*



Recomandări pentru elaborarea bugetului personal:

Un buget personal este de folos numai atunci când este administrat cu grijă!

Buget - totalitatea veniturilor și cheltuielilor unei persoane, instituții, organizații sau ale unui stat într-o anumită perioadă de timp.

Bugetul nu înseamnă zgârcenie, ci control.

² Răspuns ghicitoare: **Bani!**

1. Stabilește-ți obiectivele financiare

Acestea trebuie să fie realizabile, concrete, echilibrate și bine definite în timp. Acum este momentul să-ți stabilești obiective pe termen scurt și pe termen lung. Fă o listă cu tot ceea ce îți propui.

Obiective	
pe termen lung:	pe termen scurt:

Iată o listă orientativă:

Obiective pe termen lung: achiziționarea, bunăoară, a unei biciclete, frecventarea unor cursuri de informatică sau alt domeniu, procurarea unui calculator etc.

Obiective pe termen scurt: organizarea și sărbătorirea zilei de naștere, procurarea unei jucării, accesoriu etc.

După ce ți-ai făcut această listă, află care este suma lunară pe care ar trebui să ți-o rezervi pentru a-ți atinge aceste obiective.

2. Calculează-ți venitul lunar

Determină care este câștigul tău lunar: ia în considerare sumele de bani de care beneficiezi sub diferite forme: bani câștigați, cadouri, împrumuturi primite, alte venituri. Apoi, calculează suma totală a veniturilor lunare.

3. Calculează cheltuielile tale lunare

Fă-ți o listă cu toate cheltuielile lunare: pentru rechizite școlare, pentru distracții, alimentație, transport, telefonie, binefaceri, de acordare și rambursare a împrumuturilor etc.

4. Calculează diferența dintre venituri și cheltuieli

Află care este suma rămasă disponibilă după ce scazi totalul cheltuielilor din totalul veniturilor (câștigurilor). Dacă rezultatul este cu plus, înseamnă că bugetul are un excedent, dacă este cu minus, atunci are un deficit.

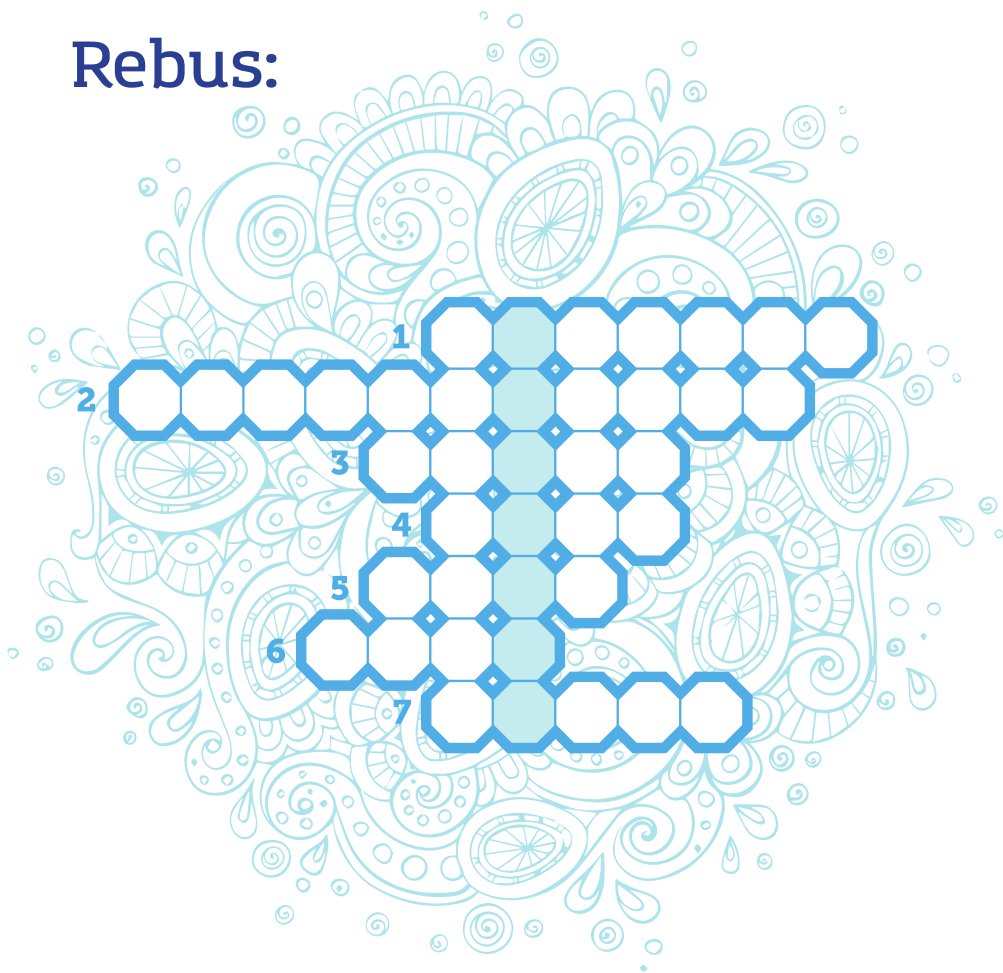
În cazul unui deficit, trebuie revăzute primele două etape. Fie că încerci să obții un venit mai mare, fie că reduci din cheltuieli.

Nota bene! *Flexibilitate! Bugetul este doar un instrument. Folosește-l, nu-l lăsa să te folosească el pe tine. Dacă ai cheltuit mai puțin la un capitol, alocă surplusul la alt capitol sau păstrează-l, astfel încât excedentul să fie mai mare.*

**Începe a economisi
regulat și vei deveni
BOGAT!**



Rebus:



1. Activitate pe care oamenii o desfășoară pentru a obține profit.
2. Folosire chibzuită a banilor.
3. Instituție financiară care oferă credite și atrage depozite.
4. Instrument de plată pe suport magnetic.
5. Denumire generală pentru forme și semne de valoare folosite ca intermediare ale schimbului.
6. Echivalentul în bani a unui bun.
7. Sumă de bani care revine unei persoane ca recompensă pentru activitatea desfășurată.

Știi că...

La 29 noiembrie 1993 a fost introdusă moneda națională a Republicii Moldova – leul moldovenesc, substituind cupoanele, conform cursului de 1 000 cupoane pentru 1 leu. Pe atunci un dolar american valora 3,85 lei.

Ghicitoare:

*Este-un ban străin
ce îl folosim în țări eu-
ropene când plătim.³*



³ Răspuns ghicitoare: **Euro**

10 maxime despre bani

1. Azi la bancă un leu pui - mâine el va scoate pui.
2. Banii vin ca o broască țestoasă și se duc ca un iepure.
3. Economisiți bănuții, banii cei mari vor avea grijă de ei înșiși.
4. Nu e o artă să câștigi banul, dar e o artă să știi să-l administrezi.
5. Poți cumpăra cu bani o carte, dar nu și cunoștințe.
6. Banul unde bani zărește, acolo se rostogolește.
7. Lipsa banului nu e un obstacol, lipsa unei idei - da.
8. Bancherul este un tip care-ți împrumută umbrela pe timp de soare, dar o vrea înapoi când începe să plouă.
9. Banii nu reflectă esența lucrurilor. Ei aduc mâncare, dar nu și poftă, servicii medicale, dar nu și sănătate, cunoștințe, dar nu și prieteni, servitori, dar nu și loialitate, zile de bucurie, dar nu liniște și fericire.
10. Lucrurile cele mai prețioase din viață nu sunt cele procurate cu bani.

Ghicitoare:

*Nu e fioros, nu mușcă.
E un leu bine venit.
Dacă ai mai mulți – nu strică,
Doar să îi câștigi cinstit.⁴*



⁴Răspuns ghicitoare: **Banii**

Îndrumar
de
**EDUCAȚIE
FINANCIARĂ**